

การสรุปแบบประเมินผลสอบถามความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วม
กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ “เยือนยล มนตรา มาตุคาม”

ภายใต้การดำเนินงานของ
โครงการศูนย์ความรู้และสุขภาวะทางปัญญา (ต้นรู้สู่จิตสำนึกใหม่)
กันยายน 2565 ถึง สิงหาคม 2566

โดย
พรชัย บริบูรณ์ตระกูล
บ้านพรชีวิต

เสนอ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
พฤษภาคม 2566

การสรุปแบบประเมินผลสอบถามความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วม
โครงการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ “เยือนยล มนตรา มาตุคาม”

จัดเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2566

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 25 ชุด

มีการจัดทำรอบคำถามเป็นแบบฟอร์มการประเมินผลดังนี้

<p>แบบสอบถามความคิดเห็นจากประสบการณ์ผู้เข้าร่วม โครงการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ “เยือนยล มนตรา มาตุคาม”</p>
<p>คำอธิบาย</p> <p>โครงการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ “เยือนยล มนตรา มาตุคาม” จัดทำโดย สุภาพ ตรีตนา และศูนย์ความรู้ และประสานงานสุขภาวะทางปัญญา ร่วมกับสำนักสร้างเสริมระบบสื่อและวิถีสุขภาวะทางปัญญา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และศูนย์กิจการสร้างสุข SOOK Enterprise เป็นการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญาหรือสุขภาวะทางจิตวิญญาณ (Spiritual health) ในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual tourism) เพื่อเชื่อมโยงการเดินทาง สนุกเที่ยวภาพ ศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ทั้งของไทยและสากล เข้ากับการมีประสบการณ์ตรงในมิติสุขภาวะทางปัญญา โดยมุ่งหวังให้ผู้เข้าร่วมรับรู้และเข้าใจความสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาวะทางปัญญาที่เข้มแข็ง และการมีสุขภาวะที่ดีอย่างเป็นองค์รวม สามารถเข้าใจตนเอง ผู้อื่น และสังคมได้มากขึ้น และเกิดการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการทำงานเพื่อร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงทั้งในตนเองและสังคมโดยรวมต่อไป</p> <p>แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งสิ้น 5 หน้า แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ (1) ข้อมูลส่วนบุคคล (2) ประสบการณ์การเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลง และ (3) ข้อเสนอแนะต่อโครงการ คณะผู้จัดทำโครงการขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงในการตอบแบบสอบถาม โดยผลที่ได้จะนำไปใช้ปรับปรุงโครงการให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อการร่วมสร้างสรรค์สังคมสุขภาวะ และจะไม่มีการนำผลไปใช้เพื่อประโยชน์อื่นใดนอกเหนือจากนี้</p>

<p>ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล</p> <p>ชื่อ-สกุล เพศ..... อายุ..... ปี เบอร์โทร.....</p> <p>การศึกษาสูงสุด.....องค์กรที่สังกัด.....</p> <p>สายอาชีพ.....รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....</p> <p>ความสนใจหลักของท่านในช่วงนี้.....</p>
<p>-1-</p>

กรุณาดำเนินการ ✓ หน้ากิจกรรมที่ท่านได้เข้าร่วม

..... Spiritual Tourism Dialogue ครั้งที่ 1 “เยือนยล มนต์รา มาตุคาม เปิดการเดินทางสู่หัวใจแผ่นดินแม่”

..... **ทริป 1 รักแรก:** วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามและวัดสุทัศน์เทพวรารามราชวรมหาวิหาร

..... **ทริป 2 รักที่กว้างใหญ่กว่าพ้อมีต่อลูกหรือหลาน:** วัดเทพธิดารามวรวิหารและวัดราชนันทดารามวรวิหาร

..... **ทริป 3 รักแห่งสยามใหม่:** พระราชอุทยานสราญรมย์ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร และ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร

..... **ทริป 4 รักข้ามคลอง:** ล่องเจ้าพระยาและคลองบางกอกน้อย - วัดราชาธิวาสวิหาร วัดกัลยาณมิตร วรมหาวิหาร ศาลเจ้าเกียนอันเกงโบสถ์ซางตาครู้ส วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร วัดศรีสุดารามวรวิหาร วัดคูหาสวรรค์วรวิหาร

..... **ทริป 5 รักแห่งสากล ไม่สิ้นสุด และเป็นหนึ่งเดียว:** สพบูรีและอยุธยา - วัดโลกั พระนารายณ์ราชนิเวศน์ เทวสถานปราสาทแขก พระปราสาทสามยอด วัดอโยธยา วัดมเหยงคณ์ วัดใหญ่ชัยมงคล วัดพนัญเชิง วัดพุทไธสวรรย์ บึงพระราม หมู่บ้านโปรตุเกส หมู่บ้านญี่ปุ่น วัดนักบุญยอแซฟอยุธยา สถานฝังศพปฐมจุฬาราชมนตรี เจ้าพระยาบวรราชนายก (เลอะหมัด)

..... Spiritual Tourism Dialogue ครั้งที่ 2 “รัก (ทริป) นี้สอนให้รู้ว่า

ส่วนที่ 2 ประสบการณ์การเรียนรู้และเปลี่ยนแปลง

2.1 กรุณาดำเนินการ ✓ ในช่องคะแนนที่ตรงกับประสบการณ์ของท่าน จากระดับ 1 น้อยที่สุด จนถึงระดับ 4 มากที่สุด

ประสบการณ์	1	2	3	4	ไม่เปลี่ยนแปลง
ก่อนร่วมกิจกรรม					
1. ท่านชอบเดินทางท่องเที่ยว					
2. ท่านเข้าใจคำว่า การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual tourism)					
3. ท่านเข้าใจคำว่าสุขภาพะทางปัญญาหรือสุขภาพะทางจิตวิญญาณ (Spiritual health)					
หลังร่วมกิจกรรมแล้ว					
1. ท่านชอบเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น					
3. ท่านเข้าใจคำว่า การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual tourism) มากขึ้น					
4. ท่านเข้าใจคำว่าสุขภาพะทางปัญญาหรือสุขภาพะทางจิตวิญญาณ (Spiritual health) มากขึ้น					
5. ท่านได้รับความรู้เพิ่มขึ้น					
6. ท่านมีความรู้สึกตัวมากขึ้น					
7. ท่านมีการใคร่ครวญเกี่ยวกับตนเองและรู้จักตนเองมากขึ้น					

ประสบการณ์	1	2	3	4	ไม่ เปลี่ยนแปลง
8. ท่านเข้าใจมุมมองหรือประสบการณ์ของผู้อื่นเพิ่มขึ้น					
9. ท่านรู้สึกเห็นอกเห็นใจและรู้ร้อนรู้หนาวร่วมกับผู้อื่นเพิ่มขึ้น					
10. ท่านได้รับความรู้ในมิติสังคม ถึงความเกี่ยวเนื่องเป็นชายเวยและการส่งผลกระทบต่อกันเพิ่มขึ้น					
11. ท่านเห็นความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญามากขึ้น					
12. ท่านทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาสุขภาวะทางปัญญาของตนเองมากขึ้น					
13. ท่านมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่นในแง่บวกมากขึ้น					
14. ท่านห่วยโยมิตีต่างๆสังคมมากขึ้น					
15. ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง หรือเปลี่ยนแปลงตนเองของท่านได้ในอนาคตได้					
16. ท่านคิดว่าท่านจะมีส่วนช่วยให้สังคมเข้าใจหรือตระหนักในความสำคัญของสิ่งที่ท่านได้เรียนรู้ด้วย					
17. ท่านเห็นความสำคัญของตนเองมากขึ้นในการช่วยให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีงาม					
18. ท่านเห็นโอกาสที่จะเชื่อมโยงผู้คนเป็นเครือข่ายเพื่อร่วมกันสร้างการเปลี่ยนแปลง					
สิ่งที่ช่วยให้ท่านเกิดการเรียนรู้ที่ดี					
1. วิทยากรหลัก (คุณสุภาพ ตีรटना)					
2. วิทยากรเสริมในพื้นที่ต่างๆ					
3. เนื้อหาการเรียนรู้					
4. รูปแบบการเรียนรู้ในลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวและบรรยายแลกเปลี่ยน					
5. ตัวสถานที่					
6. การจัดการทัวร์					
7. การจัดการในส่วนสนับสนุนอื่นๆ					
8. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ					
9. ต้นทุนเดิมของตัวท่านเอง					
10. สมาชิกในกลุ่มเรียนรู้					
11. อื่นๆ คือ.....					

และสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของท่านคือ

.....

.....

2.2 การทบทวนประสบการณ์อย่างลึก และขยายความเพื่อแบ่งปันประสบการณ์

1. อาชีพของท่าน และการร่วมเดินทางในทริป "เยือนยล มนตรา มาตุคาม" มีอะไรเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกัน / การเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นช่วยให้ท่านได้รับประโยชน์อะไรบ้าง

.....

.....

.....

2. หลังจากร่วมกิจกรรมแล้ว ท่านได้สัมผัสประสบการณ์เกี่ยวกับจิตใจและสภาวะทางปัญญาของตัวเองอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3. หลังจากร่วมกิจกรรมแล้ว ท่านรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงมุมมองและความสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้าง เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และผู้คนที่พบเจอกันในชีวิตประจำวันหรือไม่ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4. สัมพันธภาพที่เปลี่ยนแปลงนั้น (หากมี) เป็นบวกหรือทำลาย และมีความสำคัญต่อท่านอย่างไร

.....

.....

.....

5. หลังจากร่วมกิจกรรมแล้ว ท่านมีความคิดเห็น ต่อ ประวัติศาสตร์ และรากของแผ่นดินเกิด รวมถึงการเชื่อมโยงต่อความเป็นแม่ (มาตาธิปไตย) พลังงานความรัก ความสุข ความสงบ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

6. การมีความเข้าใจถึงรากของความเชื่อมโยงต่างๆทางกายภาพและนามธรรม สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อตัวท่านเองหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

7. หลังจากร่วมกิจกรรมแล้ว ท่านได้นำความรู้ และประสบการณ์จากการเดินทางมาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

8. สำหรับท่าน สิ่งที่ท่านรู้สึกว่าได้เด่นมาก และท่านได้รับประโยชน์มากจากการร่วมกิจกรรมคืออะไร

.....

.....

.....

9. หากการร่วมกิจกรรมช่วยให้ท่านได้ถอดรหัสบางอย่างที่มีความสำคัญต่อตัวท่านเอง สิ่งนั้นคืออะไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อโครงการ เพื่อการพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

.....

.....

.....

.....

.....

ประมวลข้อมูลจากแบบสอบถามได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1.เพศ	
เป็นผู้หญิง 20 คนหรือ 80%	เป็นชาย 5 คนหรือ 20%
2.ช่วงอายุ (ไม่ทราบอายุ 1 คน)	
อายุน้อยกว่า 60 ปี จำนวน 5 คน หรือ 20%	อายุสูงกว่า 60 ปี จำนวน 19 คน หรือ 76%
3.ระดับการศึกษา (ไม่ทราบระดับการศึกษา 1 คน)	
น้อยกว่าปริญญาตรี 3 คน หรือ 12%	สูงกว่าปริญญาตรี 21 คน หรือ 84% (ป.ตรี 7 คน, ป.โท 10 คน, ป.เอก 4 คน)
4.อาชีพ (ไม่ทราบ 8 คน)	
เกษียณอายุ 7 คน หรือ 28%	ยังทำงาน 10 คน หรือ 40%
5.ความสนใจในการเข้าร่วมสูงสุด 3 อันดับ คือ	
1) ท่องเที่ยว การเดินทาง 2) ประวัติศาสตร์ 3) ศิลปวัฒนธรรม	
6.ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม	
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 1 ครั้งจำนวน 12 คน ถือเป็น 48% ในจำนวนนี้มี 11 คนหรือ 92% เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 4 ครั้งซึ่งเป็นครั้งหนึ่งของกิจกรรมทั้งหมด 7 ครั้ง	ผู้เข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมสุดท้ายในเรื่อง Spiritual Tourism Dialogue จำนวน 13 คน ถือเป็น 52%

จากข้อมูลส่วนบุคคลสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงถึง 80% และจำนวนกว่า 76% อยู่ในวัยผู้สูงอายุ และเป็นกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาสูงตั้งแต่ปริญญาตรีถึงปริญญาตรีเอก ถึง 84% โดยจำนวนมากสุดจบปริญญาโท 10 คนหรือ 41.7% ของผู้เข้าร่วมทั้งหมด ทั้งนี้ 40% เป็นผู้ที่ยังทำงานอยู่ ในด้านความสนใจหลักของกลุ่มผู้เข้าร่วมมี 3 เรื่องที่มากที่สุด คือ 1. ท่องเที่ยว,การเดินทาง 2.ประวัติศาสตร์ และ 3.ศิลปวัฒนธรรม

เรื่องความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมจากทั้งหมด 7 ครั้ง มี 13 คนหรือ 52% เข้าร่วม 1 ครั้งเฉพาะกิจกรรมสุดท้ายในเรื่อง Spiritual Tourism Dialogue นอกนั้นเข้าร่วมมากกว่า 1 ครั้งและในจำนวนนี้ 92% เข้าร่วมมากกว่า 4 ครั้ง

ส่วนที่ 2 ประสพการณ์การเรียนรู้และเปลี่ยนแปลง

2.1 การให้ระดับคะแนนในมิติต่างๆ จากระดับ 1 น้อยที่สุด จนถึงระดับ 4 มากที่สุด โดยได้ประมวลผลจากคะแนนทั้งหมดเป็น % ดังนี้

ประสพการณ์	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	ไม่ เปลี่ยน แปลง	หมายเหตุ
1) ก่อนร่วมกิจกรรม						
1.1) ท่านชอบเดินทางท่องเที่ยว	4	12	28	52	4	
1.2) ท่านเข้าใจคำว่า การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Tourism)	32	28	36	4	0	
1.3) ท่านเข้าใจคำว่าสุขภาพทางปัญญาหรือสุขภาพทางจิตวิญญาณ (Spiritual health)	36	24	24	16	0	
2) หลังร่วมกิจกรรมแล้ว						
2.1) ท่านชอบเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น	4.3	13.1	26.1	39.1	17.4	ไม่ตอบ 2
2.2) ท่านเข้าใจคำว่า การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Tourism) มากขึ้น	8.7	4.3	43.5	39.1	4.3	ไม่ตอบ 2
2.3) ท่านเข้าใจคำว่าสุขภาพทางปัญญาหรือสุขภาพทางจิตวิญญาณ (Spiritual health)	8.7	4.3	43.5	39.1	4.3	ไม่ตอบ 2
2.4) ท่านได้รับความรู้เพิ่มเติม	4.3	8.7	30.4	56.5	0	ไม่ตอบ 2
2.5) ท่านมีความรู้สึกตัวมากขึ้น	4.3	8.7	43.5	30.4	13	ไม่ตอบ 2
2.6) ท่านมีการใคร่ครวญเกี่ยวกับตนเองและรู้จักตนเองมากขึ้น	4.3	8.7	52.2	21.7	13	ไม่ตอบ 2

2.7) ท่านเข้าใจมุมมองหรือประสบการณ์ของผู้อื่นเพิ่มขึ้น	4.3	17.4	60.9	13	4.3	ไม่ตอบ 2
2.8) ท่านรู้สึกเห็นใจและรู้ร้อนรู้หนาวร่วมกับผู้อื่นเพิ่มขึ้น	4.3	8.7	52.2	21.7	13	ไม่ตอบ 2
2.9) ท่านได้รับความรู้ในมิติสังคม ถึงความเกี่ยวเนื่องเป็นข่ายใยและการส่งผลกระทบต่อกันเพิ่มขึ้น	4.3	8.7	47.8	39.1	0	ไม่ตอบ 2
2.10) ท่านเห็นความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญามากขึ้น	4.3	8.7	26.1	56.5	4.3	ไม่ตอบ 2
2.11) ท่านทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาสุขภาวะทางปัญญาของตนเองมากขึ้น	4.3	13	47.8	30.4	4.3	ไม่ตอบ 2
2.12) ท่านมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่นในแง่บวกมากขึ้น	4.3	4.3	39.1	39.1	13	ไม่ตอบ 2
2.13) ท่านห้วงใยมิติต่างๆทางสังคมมากขึ้น	4.3	4.3	34.8	43.5	8.7	ไม่ตอบ 3
2.14) ท่านคิดว่าการร่วมกิจกรรมจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง หรือเปลี่ยนแปลงตนเองของท่านได้ในอนาคตได้	4.3	13	26.1	56.5	0	ไม่ตอบ 2
2.15) ท่านคิดว่าจะมีส่วนช่วยเหลือให้สังคมเข้าใจหรือตระหนักในความสำคัญของสิ่งที่ท่านได้เรียนรู้ด้วย	4.3	0	69.6	21.7	4.3	ไม่ตอบ 2
2.16) ท่านเห็นความสำคัญของท่านเองมากขึ้นในการช่วยให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีงาม	0	4.3	52.2	30.4	13	ไม่ตอบ 2
2.17) ท่านเห็นโอกาสที่จะเชื่อมโยงผู้คนเป็นเครือข่ายเพื่อร่วมกันสร้างการเปลี่ยนแปลง	4.3	8.7	56.5	26.1	4.3	ไม่ตอบ 2
3) สิ่ง чтоช่วยให้ท่านเกิดการเรียนรู้ที่ดี						
3.1) วิทยากรหลัก (สุภาพ ติรัตน์)	4.2	0	0	95.8	0	ไม่ตอบ 1
3.2) วิทยากรเสริมในที่ต่างๆ	8.3	0	37.5	54.2	0	ไม่ตอบ 1
3.3) เนื้อหาการเรียนรู้	4	0	32	64	0	-

3.4) รูปแบบการเรียนรู้ในลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว และบรรยายแลกเปลี่ยน	4.3	4.3	26.1	65.2	0	ไม่ตอบ 2
3.5) ตัวสถานที่	4.2	4.2	29.2	62.5	0	ไม่ตอบ 1
3.6) การจัดการทัวร์	4.8	0	47.6	47.6	0	ไม่ตอบ 4
3.7) การจัดการในส่วนสนับสนุนอื่นๆ	4.5	0	36.4	59.1	0	ไม่ตอบ 3
3.8) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ	0	14	54.5	31.8	0	ไม่ตอบ 3
3.9) ต้นทุนเดิมของตัวเอง	0	32	40.9	18.2	9.1	ไม่ตอบ 3
3.10) สมาชิกในกลุ่มเรียนรู้	11	5.3	47.4	31.6	5.3	ไม่ตอบ 6

ประเด็นที่น่าสนใจจากการสะท้อนความคิดเห็นคือ

1) ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้ชอบเดินทางท่องเที่ยวที่ให้คะแนนระดับ 4 ถึง 52% โดยในแง่ความเข้าใจคำว่า การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Tourism) และคำว่าสุขภาพทางปัญญา หรือสุขภาพทางจิตวิญญาณ (Spiritual health) ยังมีอยู่น้อยมากซึ่งสะท้อนจากการให้คะแนนในระดับ 1 อยู่ที่ 32% และ 36% ตามลำดับ แต่เมื่อผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว รู้สึกชื่นชอบการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้นกว่าเดิม โดยให้คะแนนระดับ 4 ถึง 39.1% และที่น่าสนใจคือความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ และสุขภาพทางปัญญา ก็มีมากขึ้นอย่างเด่นชัดโดยให้คะแนนมากสุดในระดับ 3 ถึง 43.5% และระดับ 4 ถึง 39.1% เป็นการสะท้อนถึงการใช้รูปแบบการเดินทางหรือการท่องเที่ยวเป็นนวัตกรรมในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

2) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการแล้ว ผู้เข้าร่วมได้สะท้อนถึงมิติต่างๆที่เพิ่มมากขึ้นในตนเอง อย่างมีนัยยะสำคัญ ซึ่งเป็นคุณภาพอย่างเป็นองค์รวมทั้งเรื่องความรู้ ความรู้สึกตัว การใคร่ครวญ/การมองอย่างเชื่อมโยง การเข้าใจ/ความเห็นอกเห็นใจและปฏิสัมพันธ์ทางบวกกับผู้อื่น การเห็นถึงความสำคัญและลงมือทำในเรื่องสุขภาพทางปัญญา ความห่วงใยต่อสังคมและพลังของตนเองในการสร้างสังคมที่ดีงาม โดยคะแนน % ที่ให้ตั้งแต่ข้อ 2.4 ถึง 2.17 อยู่ในระดับ 3 และ 4 ทุกข้อ

ที่น่าสนใจคือคะแนนที่ให้มากสุดในระดับ 4 เกิน 50% จำนวน 3 ข้อ คือข้อ 2.4 , 2.10 และ 2.14 ซึ่งมีนัยยะว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการนี้นอกจากคุณภาพต่างๆที่เพิ่มขึ้นในตนแล้ว สิ่งหนึ่งคือการได้รับแง่มุมความรู้ใหม่ๆที่เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก จนเกิดความเชื่อมั่นว่ามีผลต่อการพัฒนาตนเอง และทำให้ตระหนักต่อความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพทางปัญญามากขึ้น

3) ในแง่สิ่งที่ช่วยให้ผู้เข้าร่วมเกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้เข้าร่วมได้ให้คะแนนมากสุด 4 ข้อคือ หนึ่ง ปัจจัยจากวิทยากรหลัก โดยให้คะแนนระดับ 4 ถึง 95.8% สองปัจจัยในเรื่องรูปแบบการเรียนรู้ในลักษณะการ

เดินทางท่องเที่ยว และบรรยายแลกเปลี่ยน ให้คะแนนระดับ 4 ที่ 65.2% และข้อสามปัจจัยเรื่องเนื้อหาการ เรียนรู้ ให้คะแนนระดับ 4 ที่ 64% และข้อที่สี่ ปัจจัยในเรื่องตัวสถานที่ ให้คะแนนระดับ 4 ที่ 62.5%

เห็นได้ว่าปัจจัยที่เป็นส่วนสำคัญในการสร้างผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของกิจกรรมโครงการนี้มาจาก 4 ปัจจัยหลักข้างต้น โดยเฉพาะวิทยากรหลักที่นับเป็นความโดดเด่นของงาน

2.2 การทบทวนประสบการณ์อย่างลงลึก และขยายความเพื่อแบ่งปันประสบการณ์

2.2.1 อาชีพของท่าน และการร่วมเดินทางในทริป “เยือนยล มนตรา มาตุคาม” มีอะไรเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกัน / การเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นช่วยให้ท่านได้รับประโยชน์อะไรบ้าง

สำหรับท่านที่ยังมีบทบาทในการทำงานได้เห็นความชัดเจนของการเชื่อมโยงที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อ อาชีพการงาน ดังเช่น บทบาทอาจารย์และการทำงานในด้านเนื้อหาความรู้ที่เน้นทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ ศิลปะ ได้เห็นถึงเนื้อหาที่มีความลึกซึ้งและเชื่อมจนเป็นภาพใหญ่ ตลอดถึงมิติทางจิตวิญญาณ และความ เป็นมนุษย์ ส่วนคนที่ทำงานด้านสถาปนิก ก็เห็นถึงการวางแนวคิด Concept ต่างๆที่ได้ อย่าง แตกฉานมากขึ้น หรือแม้ท่านที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ ก็ได้รับประโยชน์ในการมากในแง่ความหมายของงานพุทธ ศิลป์ พุทธศาสนาในประวัติศาสตร์ซึ่งเชื่อมร้อยอย่างเป็นองค์รวมกับมิติทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรม

2.2.2 หลังจากร่วมกิจกรรมแล้ว ท่านได้สัมผัสประสบการณ์เกี่ยวกับจิตใจและสุขภาวะทางปัญญาของ ตัวเองอย่างไรบ้าง

ประสบการณ์ที่ผู้เข้าร่วมได้สัมผัสในทางสุขภาวะทางปัญญา ประมวลจากสิ่งที่สะท้อนได้ดังนั้น

มิติความสัมพันธ์ ด้านหนึ่งได้รู้สึกถึงสายใยของความผูกพันและรักในแผ่นดินได้ค่อยๆฟื้นฟูขึ้น อีกด้าน เป็นได้ความรู้สึกถึงการมีกัลยาณมิตรที่อบอุ่นมากมาย

มิติทางใจ เกิดสภาวะของความพึงพอใจ จิตใจผ่อนคลาย มีความสุข มีความรู้ตัวหรือความมีสติ มากขึ้น ใจดีขึ้น (พูดคำว่า “ไม่เป็นไร” บ่อยขึ้น) คำพูดเหล่านี้เป็นคุณภาพทางใจที่สะท้อนถึงโลกแห่งความสุขสงบ ภายในที่เกิดขึ้น

มิติทางปัญญา ภายในกลุ่มได้สะท้อนถึง 3 แง่มุมสำคัญดังนี้

1) แง่มุมปัญญาองค์ความรู้ ได้รับความรู้อย่างลึกซึ้งในมิติต่างๆอย่างเป็นองค์รวม ตลอดถึงสิ่งที่รู้สึกว่าเป็น ภูมิปัญญาโบราณที่ถ่ายทอดผ่านวิทยากร

2) แง่มุมกระบวนการทางปัญญา เกิดกระบวนการสำรวจภายในตัวเองมากขึ้น นำไปสู่การเปิดใจ เรียนรู้ที่เข้าถึงความเข้าใจในตนเอง และเปิดใจกว้างเข้าใจผู้อื่นมากขึ้นจากความแตกต่างหลากหลายของ สมาชิก กระทั่งมุมมองของการใฝ่รู้พัฒนาตนเองและการพัฒนาที่เพิ่มขึ้น

3) แง่มุมเห็นจิตวิญญาณ ได้ถูกคิดถึงสภาวะแห่งความเปลี่ยนแปลงที่มีเกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไปของสรรพสิ่งในโลกนี้ ไม่ว่าจะเป็นครรรมชาติ ชีวิตผู้คน สังคม ว่ามีเหตุปัจจัยต่างๆประกอบขึ้นและเป็นไปตามสถานการณ์ต่างๆ ทำยที่สุดคือความเข้าใจสภาวะนี้ซึ่งจะทำให้เราไม่ยึดติดกับอะไร จะเรียกว่าก้าวข้ามไปสัมผัสถึงความว่าง

2.2.3 หลังจากร่วมกิจกรรมแล้ว ท่านรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงมุมมอง และความสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้าง เช่นสมาชิกในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และผู้คนที่พบเจอกันในชีวิตประจำวันหรือไม่ อย่างไรบ้าง

ข้อสะท้อนที่เห็นร่วมกันมากคือ ได้เกิดมุมมองความเข้าใจทั้งในแง่เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น ซึ่งพื้นฐานความเข้าใจนี้ ช่วยให้เปิดใจยอมรับต่อสิ่งต่างๆตามเหตุตามปัจจัยมากกว่าสิ่งที่เราคาดหวัง อีกทั้งยังหายโกรธเร็วขึ้น ดึงสติได้เร็วขึ้น ใจเย็นลง ให้อภัยเร็ว ไม่แบ่งแยก และมองโลกไปในทางที่ดี นอกจากนั้นก็มีแนวโน้มในการเป็นผู้แบ่งปันมากขึ้น โดยเฉพาะในทางสาระความรู้ที่ได้รับจากทริปเดินทาง

2.2.4 สัมพันธภาพที่เปลี่ยนแปลงนั้น (หากมี) เป็นบวกหรือทำลาย และมีความสำคัญต่อท่านอย่างไร

ผู้เข้าร่วมโดยมากเห็นว่าสัมพันธภาพเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก โดยแต่ละคนสะท้อนแง่มุมที่รู้สึกสำคัญต่อตนเองแตกต่างกัน แต่อยู่ในเป็นมิติสขภาวะทางปัญญา 3 ด้านคือ

ด้านจิตใจ ทำให้มีพลังใจในการทำงาน มีความสุข ให้อภัย มีเมตตา

ด้านความสัมพันธ์ มีเพื่อนที่ดีที่มุ่งไปสู่มิติจิตวิญญาณ อยกช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อนอยากให้นำทัวร์

ด้านปัญญา คิดบวก

2.2.5 หลังจากร่วมกิจกรรมแล้ว ท่านมีความคิดเห็นต่อ ประวัติศาสตร์ และรากของแผ่นดินเกิด รวมถึงการเชื่อมโยงต่อความเป็นแม่ (มาตาริปิตย) พลังงานความรัก ความสุข ความสงบ อย่างไรบ้าง

ผู้เข้าร่วมได้สะท้อนถึงพลังงานและความรู้สึกที่ได้เกิดขึ้นดังนี้ มีความอึมแอมใจ พอใจ รัก มีพื้นที่ในใจ และสัมผัสกับพลังความยิ่งใหญ่ในสิ่งที่คนรุ่นเก่าฝากไว้ให้ ทำให้เกิดความหวงแหนและรู้สึกถึงคุณค่าของมรดกของแผ่นดิน และคุณค่าของสถาบัน

อีกแง่เป็นความคิดเห็นที่มีต่อประวัติและรากของแผ่นดิน ซึ่งเป็นความเข้าใจที่มีมากขึ้น ลึกซึ้งขึ้น มีท่าทีเป็นกลางต่อข้อมูลมากขึ้น เห็นความเชื่อมโยง และโยงไปถึงในระดับมนุษยชาติไม่ว่าจะอยู่ใต้วัฒนธรรมใด เห็นความสำคัญของการตระหนักถึงความต้องการที่เหมือนกันคือ เข้าสู่จุดเริ่มต้นที่เหมือนกันขึ้นสูงสุดของมนุษยชาติทุกคนและที่มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในการเข้าถึง เห็นความเข้าใจที่ผ่านเข้าไปในใจ

นอกจากนี้ยังได้ค้นพบว่า ได้พบกับแหล่งที่เราจะพบกับความสุขสงบได้ในพื้นที่รอบๆตัวเรา (แม้จะอยู่ในกรุงเทพฯ) และได้มีโอกาสหาความรู้ ศึกษา อ่านเพิ่มเติม + ท่องเที่ยวด้วยตนเองเพิ่ม + แบ่งปันแชร์ให้เพื่อน (พาเพื่อนไปเที่ยว)

2.2.6 การมีความเข้าใจถึงรากของความเชื่อมโยงต่างๆทางกายภาพและนามธรรม สิ่งเหล่านี้มี

ความสำคัญต่อตัวท่านเองหรือไม่ อย่างไร

ผู้เข้าร่วมที่รู้สึกได้รับความเข้าใจมากขึ้นถึงรากความเชื่อมโยงในแผ่นดินแม่มองว่า มีความสำคัญที่ช่วยให้เรารู้สึกมีความมั่นคงในจิตใจ และเข้าใจถึงเบื้องหลังวิถีคิด เจตจำนง ความเป็นมาเป็นไปของสถานที่และสถาปัตยกรรม ซึ่งได้ช่วยให้เกิดการยอมรับระหว่างกันได้บนความแตกต่างหลากหลาย และอาจมุ่งไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างไร้พรหมแดนในที่สุด ขณะที่บางท่านสะท้อนว่ายังเข้าใจไม่มากจนไปถึงออกตัวว่ายังเข้าใจไม่ทั้งหมด แต่ก็รู้สึกว่าจะเกิดความรักผืนแผ่นดินแม่เพิ่มขึ้น

2.2.7 หลังจากร่วมกิจกรรมแล้ว ท่านได้นำความรู้ และประสบการณ์จากการเดินทางมาใช้ใน

ชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง

มีการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้อย่างน่าสนใจ ที่สะท้อนมากที่สุดเป็นการนำความรู้และประสบการณ์ไปสู่การส่งต่อ โดยไปเล่าต่อในกลุ่มที่ใกล้ชิด อาทิ เพื่อนที่สนใจ พระสงฆ์สามเณรที่อยู่วัดเดียวกัน ส่วนบางท่านที่มีโอกาสพาเพื่อนเที่ยว ก็ทำให้เป็นการท่องเที่ยวที่ได้ไปอยู่ ไปสัมผัส เป็นไปอย่างมีความสุข สงบ และได้สาระความรู้ที่น่าสนใจ นอกนั้นหลายท่านเอาไปใช้ในแง่การมองอย่างเข้าใจ ไม่ตัดสิน

2.2.8 สำหรับท่าน สิ่งที่คุณรู้สึกว่าโดดเด่นมาก และท่านได้รับประโยชน์มาจากการร่วมกิจกรรมคืออะไร

ข้อสะท้อนที่ได้รับมีมิติสำคัญๆ 2 ข้อ คล้ายกับข้อสะท้อนในข้อ 2.2.2 ดังนี้

มิติทางใจ มีความสุข และรู้สึกถึงพลังเมตตาจากวิทยากรหลัก (อ.ติม)

มิติทางปัญญา ภายในกลุ่มได้สะท้อนถึง 3 แง่มุมสำคัญดังนี้

1) แง่มุมปัญญาองค์ความรู้ ได้รับความรู้จากวิทยากรที่มีความ “แน่น” และ “เชื่อมโยง” ช่วยประกอบภาพเหตุการณ์ต่างๆเข้าด้วยกันเป็นภาพใหญ่ เช่น ภาพรวมของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอยุธยา ซึ่งในทุกพื้นที่ที่ไม่มีรายละเอียดซ่อนอยู่ เป็น “Code” เป็นความรู้ที่ “แปลก แตกต่าง น่าทึ่ง” เป็นการช่วยเปิด “โลกทัศน์”

2) แง่มุมกระบวนการทางปัญญา การสร้างพื้นที่ใหม่ในจิตใจ ก่อให้เกิดการเปิดโอกาสให้เกิดความรู้สึก ความคิด ทศนคติใหม่ๆให้ชีวิตมีสีสันมากขึ้น ตลอดถึงการเรียนรู้จากปรัชญา + คติ ที่นครอันตรธาน ต้องการสื่อสารผ่านสถาปัตยกรรม วัตถุ วัฒนธรรม ประเพณีจากการบรรยายของ อ.ติม

3) แง่มุมเห็นจิตวิญญาณ ช่วยให้เกิด “ความเข้าใจมนุษย์” อย่างลึกซึ้งจากมุมมองที่ลึกซึ้งของ อ.ติม และเห็นถึงความสำคัญของความเป็นมนุษยชาติ จนไปถึงการหลุดพ้นจากการมีตัวตน

2.2.9 หากการร่วมกิจกรรมช่วยให้ท่านได้ถอดรหัสบางอย่างที่มีความสำคัญต่อตัวท่านเอง สิ่งนั้นคืออะไร

รหัสสำคัญที่ได้สะท้อนตรงกันมาก คือ Space + Place : เกิดขึ้น ดับสลายไปตลอดเวลา ไม่มีอะไร
แน่นอน , มาตุคาม : เตือนให้กลับไปสู่ความว่าง โดยเฉพาะความว่างหรือพื้นที่ว่างในจิตใจ ทำให้เราหมั่น
สำรวจภายในจิตใจตัวเองสม่ำเสมอให้จิตใจเบาโปร่งสบาย

นอกจากนี้รหัสสำคัญอื่นๆ เช่น ความเป็นสากล ธรรมชาติเดิมแท้ของสรรพชีวิตร่วมกัน สติ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อโครงการ เพื่อการพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

- ควรจัดโครงการอีกและจัดให้ต่อเนื่อง
- ขยายกลุ่มเป้าหมายไปยังเด็ก และครอบครัว
- อาจเปิดพื้นที่ท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณต่างประเทศ อาทิ อินเดีย เวียดนาม
- มีคู่มือหรือสื่อเพิ่มเติมให้ศึกษา เช่นคลิป VDO และอธิบายศัพท์ประกอบ
- ควรปรับปรุงแบบสอบถามซึ่งมีความยืดหยุ่น คำถามซ้ำซ้อนเกินไป